

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πρωταγόρας, 321b-322a

A1.

α.

1-Λ: *ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρός αὐτήν κτητήν τω ἢ χρησίμην γενέσθαι*

2-Λ: *καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ - τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δί.*

3-Λ: *Προμηθεά δὲ δι' Ἐπιμηθεά ὕστερον, ἧπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.*

β.

Η αντωνυμία **αὐτήν** αναφέρεται στην **ἔντεχνον σοφίαν**, ενώ η αντωνυμία **τω** αναφέρεται στον άνθρωπο (**τῷ ἀνθρώπῳ**).

B1.

Ο Επιμηθέας στον μύθο του Πρωταγόρα συμβολίζει τη φάση του βιολογικού σχηματισμού του ανθρώπου. Η φυσική κατάσταση του ανθρώπου κατά το στάδιο σχηματισμού των ειδών μπορεί να αποδοθεί με την έννοια της *ἀπορίας*, δηλαδή της φυσικής αδυναμίας και συγχρόνως της ανάγκης για εξεύρεση τρόπων και μέσων αντιμετώπισής της.

Η παρέμβαση του Προμηθέα που θα οδηγήσει στη δημιουργία του ανθρώπινου πολιτισμού συμβολίζει την προσπάθεια των ανθρώπων να δαμάσουν το φυσικό περιβάλλον και να το διαμορφώσουν κατάλληλα για τη δική τους επιβίωση, είναι η φάση της δημιουργίας του τεχνικού πολιτισμού. Ο Προμηθέας λειτουργεί ως σύμβολο της ικανότητας του ανθρώπου να ξεπερνά τα εμπόδια που συναντά και να συνεχίζει μια εξελικτική πορεία. Συμβολίζει, επίσης, το πνεύμα της εξέγερσης ενάντια στις απαγορεύσεις των θεών, οι οποίες υποδηλώνουν τους φόβους της πρωτόγονης ανθρωπότητας απέναντι στις τυφλές δυνάμεις της φύσης.

Ο Ἥφαιστος και η Αθηνά αντιπροσωπεύουν τις πρακτικές γνώσεις που φυλάσσονται κρυφές από τον άνθρωπο, αφού για να τις αποκτήσει θα καταβάλει μόχθο και μεγάλη προσπάθεια. Στον μύθο διακρίνεται και ένας σαφής υπαινιγμός οργάνωσης της θεϊκής κοινότητας στη βάση ενός «καταμερισμού των εργασιών», όπου ο Δίας κατέχει την ύψιστη πολιτική τέχνη, ενώ η Αθηνά και ο Ἥφαιστος καταγίνονται με τέχνες συνδεδεμένες με την αντιμετώπιση των καθημερινών αναγκών επιβίωσης, την πρακτική επινοητικότητα και την κατασκευαστική ικανότητα.

Οι φρουροί του Δία (αί Διός φυλακαί) συμβολίζουν τη δυσκολία της απόκτησης της πολιτικής τέχνης, τις επίπονες προσπάθειες του ανθρώπινου γένους για πολιτική οργάνωση. Ο Δίας κατέχει στον μύθο την πολιτική τέχνη ως ανώτερη κατάκτηση, η οποία χαρακτηρίζει την κοινότητα των θεών και όχι ακόμα των ανθρώπων. Η κατάκτηση της τεχνικής από τον άνθρωπο, που χαρακτηρίζεται σαν πράξη κλοπής, συνέβη σε μια πρώιμη φάση, προκοινωνική και δείχνει τις τότε δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος. Αντίθετα, η πολιτική ήταν ακόμη απρόσιτη σχεδόν στο ανθρώπινο πνεύμα και κατακτήθηκε σε υστερότερη στιγμή της ιστορίας του ανθρώπου και αφού είχαν διαμορφωθεί οι κατάλληλες συνθήκες. [308 λέξεις].

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Διόδωρος Σικελιώτης, *Ιστορική Βιβλιοθήκη*, 1,8,1-7

Τόσο στον μύθο του Πρωταγόρα όσο και στο απόσπασμα του Διόδωρου είναι εμφανής η αισιόδοξη οπτική για την εξέλιξη της ανθρωπότητας, καθώς τα δύο κείμενα συγκλίνουν ως προς το ότι ο πολιτισμός αναπτύχθηκε σταδιακά μέσα από τεχνικές και άλλες ανακαλύψεις. Στον μύθο ο άνθρωπος παρουσιάζεται στερημένος από δεξιότητες πριν την παρέμβαση του Προμηθέα, που του δωρίζει τη φωτιά και την τεχνική γνώση αφού τις κλέψει από τον Ήφαιστο και την Αθηνά, πριν την έξοδο του ανθρώπου στο φως την καθορισμένη από τη μοίρα ημέρα. Κατανοούμε, επομένως, στο πλαίσιο του συμβολισμού του μύθου, ότι οι πρωταρχικές γνώσεις είναι έμφυτες στον άνθρωπο και εννοούμε την παρέμβαση του Προμηθέα ως φάση της εξέλιξης, κατά την οποία δημιουργούνται αφενός οι προϋποθέσεις για την επιβίωση του ανθρώπου και την προσαρμογή του στο φυσικό περιβάλλον, κι αφετέρου πραγματοποιείται η γένεση των τεχνών.

Αντίστοιχα και ο Διόδωρος υποστηρίζει ότι μετά την ανακάλυψη της φωτιάς και άλλων χρήσιμων πραγμάτων οι άνθρωποι επινόησαν σιγά σιγά διάφορες τέχνες και οτιδήποτε άλλο βοηθούσε στη ζωή του συνόλου. Αναγνωρίζει επίσης, όπως και ο Πρωταγόρας έμμεσα μέσω του συμβολισμού του μύθου στη συνέχεια του, ότι η ανάγκη δίδασκε τις κατάλληλες δεξιότητες σε όποιον είχε από τη φύση την ικανότητα και είχε χέρια, λόγο, και ευφυΐα, για να τον βοηθούν στην κάθε περίπτωση. Και οι δύο, επομένως, υιοθετούν την άποψη ότι οι δεξιότητες, όπως και ο λόγος-ευφυΐα, είναι έμφυτα στον άνθρωπο.

Μια διαφορά που διαφαίνεται ανάμεσα στον μύθο του Πρωταγόρα και το απόσπασμα του Διόδοτου είναι ότι ο Πρωταγόρας επιλέγει τη μορφή του Προμηθέα ως σύμβολο αφενός μιας φάσης της εξελικτικής πορείας του ανθρώπου, αλλά και ως σύμβολο εξέγερσης,

απελευθέρωσης, η οποία προϋποθέτει το αντίστοιχο τίμημα, ενώ στο απόσπασμα του Διόδοτου δεν υπάρχουν τέτοιοι συμβολισμοί ή μυθολογικές αναφορές. [284 λέξεις].

B3. 1-γ, 2-γ, 3-δ, 4-α, 5-δ

B4. σκεπτικισμό, μοίρας, υποχώρηση, απορία, δικανικούς